

Sag, med blandede Følelser, fordi jeg kun kan beklage, at Resultatet er blevet, som det er, nemlig uoverensstemmende Indstillinger fra Fællesudvalget til begge Ting, og fordi jeg har Følelsen af, at der her paa denne Sag er gjort et Arbejde, som nærmest maa stges, naar Hensyn tages til Resultatet, at være spildt. Men paa den anden Side har jeg dog ogsaa en Følelse af, at det Arbejde, som er gjort fra Folketingets Side, er gjort med en virkelig Vilje til at naa et Resultat, er gjort med en loyal Fremgangsmaade til alle Sider, saa at alle Grupper og Partier her i Tinget have taget Del i dette Arbejde. Da Forslaget blev forelagt her i Efteraaret, vakte det ikke saa lille Opmærksomhed baade her i denne Sal og uden for Salen. Det vakte selvfølgelig megen Opmærksomhed i Skoleverdenen, fordi Lærerne have knyttet mange Forhaabninger til dette Forslag, men det vakte ogsaa ikke liden Forventning hos hele den store almindelige Befolkning, fordi man haabede gennem dette Arbejde at naa til en Forbedring af Folkeskolen, uden at man derved kom til at træde Kommunerne, som i Forvejen ere overbeholdne, for nær. Der var en saa meget større Grund til at modtage dette Lovforslag med stor Forventning, som Regeringen jo allerede før Samlingen havde bebudet, at et saadant Forslag vilde blive forelagt, jeg tror endog saa havde sagt, at dette Forslag skulde være som en Prøvesten paa Folketingets Forhandlingsvenlighed. Ja, hvis Forslaget har været en Prøvesten for Folketingets Forhandlingsvenlighed, tror jeg nok, at Tinget har bestaaet Prøven ganske godt. Forslaget blev her ved dets 1te Behandling hjulst med Glæde fra saa godt som hele Tinget, og der blev indtalt de bedste Forhaabninger og Ønsker for dets Fremtid, men en opmærksom Tilhører ved den lange Forhandling vilde jo snart have kunnet sige sig selv, at Forslaget alt da i Virkeligheden var en Dødsdøds spire i sig. Hvis man tænker tilbage paa den Forhandling, vi havde om Lovforslaget i Efteraaret, vil man erindre, at den Del af Forslaget, som gav Anledning til den længste, den vidtløftigste, men vel ogsaa den livligste Diskussion, var Forslagets § 9, nemlig om den ny foreslaede Kaldelsesmaade, og om denne § 9 er det, jeg her siger, at den var Dødsdøds spiren for Lovforslaget. Det, at Regeringen foreslaar Kaldelsesmaaden forandret, naar vi skulle have en ny Skolelov, det, at man foreslaar at tage noget bort af de Rettigheder, som Kommunalbestyrelserne siden 1856 have haft til at indstille til Lærereembeder, det er i Virkeligheden det, hvorpaa Skoleloven er

strandet, og derfor er det, jeg siger, at Skoleloven har fra Begyndelsen af haft Dødsdøds spiren i sig. Man lærer heraf, at det, at røre ved Kommunalbestyrelsernes Rettigheder her i Landet, er farligt. Jeg tror, at vore Kommunalbestyrelser ere nogle af de Institutioner, som ere mest rodfæstede i Folket, og jeg tror, at baade denne Regering og enhver fremtidig Regering maa her af dette Lovforslags Skæbne lære, at der er ikke noget at gøre for en Regering i Retning af at indskrænke Kommunalbestyrelsernes Rettigheder. Det blev under Arbejdets Gang bebrejdet Folketinget, at vi havde ført alt for mange ny Ting ind i Loven, taget alt for mange ny Spørgsmaal frem. Jeg har tidligere haft Lejlighed til at svare paa disse Bebrejdelser, som jeg tror ere ugrundede. Folketinget har ikke taget mange ny Spørgsmaal frem og navnlig ikke mange ny store Spørgsmaal. Man kunde være gaaet ganske anderledes radikalt til Værks fra Folketingets Side, om man virkelig vilde have arbejdet paa at faa en fuldstændig Skolelov fremmet. Jeg har saaledes nævnt, at hele det store Spørgsmaal om vore Skolestuers Indretning efter de Fordringer, Hygiejnen stiller, og som i det hele i vor Tid stilles til Huses Indretning, for at de skulle være sunde og gode, at hele dette Spørgsmaal lode vi ligge, førte det slet ikke ind paa Lovforslaget, skønt der kunde været god Grund til at tage det op. Vi toge dernæst heller ikke Spørgsmaalet op om Tilsynet med Skolen, om Skolens Stilling til Kirken og saa fremdeles; lige saa lidt Spørgsmaalet om Aftenstoler, Fortsættelsesstoler osv. De Spørgsmaal, vi tog op under Arbejdet, vare væsentlig af den Art, at de laa saa nær for, naar man overhovedet skulde arbejde paa en Skolelov, at man vanskeligt kunde undgaa at røre ved dem. Jeg skal saaledes nævne Forslaget om det ny Multisystem og Forslaget om udvidede Skolekommissioner. Det viste sig da ogsaa allerede under Lovforslagets første Behandling her, at da disse Spørgsmaal kom under Omtale, indrømmede den højtærede Kultusminister, at det var Spørgsmaal, som han meget vel kunde tænke sig, man tog ind under Lovens Kammer. Spørgsmaalet, som kom frem om Afsløtning af Offer og Accidenser, hørte saa naturligt sammen med Lønningsbestemmelserne i det hele taget, at man vanskeligt kunde undlade at røre derved. Kaldelses-spørgsmaalet var jo allerede optaget i Lovforslaget, og et Spørgsmaal om Afstedigelsesretten synes mig dog laa ganske lige for, naar man skulde røre ved Kaldelses-spørgsmaalet i det hele taget. Saa er der kun et Spørgsmaal tilbage, hvorom der